

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः



himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

29.12.2023 शुक्रवासरः वि.सं. २०८० पौषकृष्णः तृतीया पौष 14 प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-65

2

काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वेन याचिता प्रत्याशीनां सूची, प्रत्याशिनः कृते अपि पृथक् सर्वेक्षणं भविष्यति



3

चम्बायां संस्कृतशिक्षकाणां प्रशिक्षणकार्यशालायाः द्वितीयदिवसे शिक्षकैः अधिगतानि भाषाकौशलानि



4

अर्जुनकपूरस्य चलचित्रम् अस्मिन् वर्षे केवलं १ लक्षम् अर्जितवान्,



प्रासङ्गिकवार्ता

विजयकांतः -चेन्नई नगरे डीएमडीके नेतुः विजयकांतस्य निधनम्



डीएमडीके नेतुः विजयकांतस्य गतदिने प्रातः चेन्नई नगरे अवसानं जातम्। सः कश्चित् कालात् रुग्णः आसीत्। डीएमडीके मुख्यालयेन ख्यापितं यत् विजयकांतः कोविड-नवदशेन ग्रसितः आसीत् अपि च जीवनरक्षकप्रणाल्या श्वसति स्म। अवधेयं यत् यदा डीएमडीके नेता विजयकांतः चलचित्र-उद्योगे ध्वजवाहकत्वेन आसीत् तदा एव तेन राजनीत्याम् अपि पदार्पणं विहितम्। सः राज्ये विपक्षी दलस्यापि नेता आसीत्। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना अभिनेतुः डीएमडीके प्रमुखस्य च कैएन विजयकांतस्य अवसाने दुःखं प्रकटितम्। एकस्मिन् समाजिकान्तर्जाल-संदेशे प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् विजयकांतः तमिलचलचित्र जगतः अग्रगण्यः आसीत् तस्य च आकर्षक अभिनयेन लक्षसः जनानां हृदयं विजितम्। अभिनेतुः नेता जातस्य विजयकांतस्य देहावसाने सूचना प्रसारण मन्त्रिणा अनुराग सिंहाकुरेण अपि दुःखं प्रकटितं

अमेरिकीविदेशविभागेन यूक्रेनदेशाय २५ कोटिरूप्यकाणां सैन्यसहायतायाः घोषणा कृता



घोषणायाः अभिप्रायः प्रकाशितः, परन्तु तथा बोधितं यत् एतत् अन्तिमं संकुलं भविष्यति यत् अमेरिका यूक्रेनदेशाय विधायकानां स्पष्टानुमोदनं न प्राप्य प्रदातुं शक्नोति। बाइडेन् प्रशासनेन काङ्ग्रेस-पक्षेण यूक्रेन-देशस्य कृते ६० अरब-अमेरिकीय-डॉलर-अधिकं साहाय्यं सहितं पूरक-साहाय्यं याचितम् अस्ति। एकं वक्तव्यं वर्तते यत् एतत् अन्तिमं साहाय्यं वर्तते। २०२२ तमस्य वर्षस्य फरवरीमासे रूसी-आक्रमणस्य आरम्भात् आरभ्य अमेरिकादेशेन यूक्रेनदेशाय ४६ अब्ज-अमेरिकीय- डॉलर- अधिकं सैन्यसाहाय्यं विनियोजितम् अस्ति।

विदेशमन्त्रिणा एस. जयशंकरेण स्वीय-रूस-यात्रावधौ आगामि-चतुर्णां वर्षाणां सहमतिपत्रे हस्ताक्षरं कृतम्



विदेशमन्त्रिणा एस. जयशंकरेण स्वीय-यात्रावधौ रूस-देशस्य राष्ट्रपतिना व्लादिमिर-पुतिनेन सह मेलनं कृतम्। उभौ नेतारौ विभिन्नविषयेषु चर्चितवन्तौ। एकस्मिन् सामाजिकान्तर्जाल-सन्देशे विदेशमन्त्रिणा उक्तं यत् पुतिनेन प्रधानमन्त्रिणे नरेन्द्रमोदिने शुभकामनाः प्रदत्ताः। तेन प्रधानमन्त्रिणे स्वीय- निज- सन्देशमपि प्रदत्तम्। जयशंकरेण इदमपि प्रोक्तं यत् रूसस्य विदेशमन्त्रिणा सर्गेईलावरोफेन, उपप्रधानमन्त्रिणा डेनिसमोन्तुरोफेन इत्यनेन च साकं याः चर्चाः सञ्जाताः, तासां विषयेऽपि राष्ट्रपतिना पुतिनेन सह परिचर्चा अभवत्। डॉ. जयशंकरेण ख्यापितं यत् उभयोः देशयोः द्विपक्षीयसम्बन्धान् अग्रे सारयितुं पुतिनस्य मार्गदर्शनं प्रशंसनीयमस्तीति। इतः प्राक् डॉ. एस. जयशंकरेण मास्को-नगरे रूसस्य विदेशमन्त्रिणा सर्गेईलावरोफेन इत्यनेन सह मेलनं कृत्वा हिन्द-प्रशान्त क्षेत्रे, यूक्रेन- इज्राइल- गाजा क्षेत्राणि समेत्य विभिन्न- विषयेषु चर्चा विहिता। उपवेशनावधौ उभौ नेतारौ आर्थिक-सहयोगे, ऊर्जाव्यापारे, सैन्य प्रौद्योगिकीय- सहयोगविषये जनानां गमनागमनादीनां प्रगतिः विषयेषु च आगामि- चतुर्णां वर्षाणां सहमतिपत्रे हस्ताक्षरं कृतवन्तौ। उपवेशनानन्तरम् एकस्मिन् वर्ताहराणां सम्मेलने डॉ. जयशंकरेण उक्तं यत् भारत- रूसयोः मध्ये सुदृढ- स्थिर- सम्बन्धाः भवेयुरिति।

हिमसंस्कृतवार्ताः-

अमेरिकीविदेशविभागेन यूक्रेनदेशाय २५ कोटि अमेरिकी डॉलर इति साहाय्यसङ्कुलस्य घोषणा कृता अस्ति। बाइडेन प्रशासनेन गतसप्ताहे यूक्रेनदेशस्य अतिरिक्तसुरक्षासङ्कुलस्य

प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना नवदिल्ल्यां मुख्यसचिवानां राष्ट्रियसम्मेलनस्य अध्यक्षता कृता



प्रधानमन्त्रिणः दृष्टिकोणेन प्रेरितः सन् केन्द्रराज्यसर्वकाराणां मध्ये सहभागी-शासनेन सह सहयोगञ्च प्रोत्साहयितुं मुख्यसचिवानां सम्मेलनमिदं समायोज्यते। सम्मेलनेऽस्मिन् केन्द्रप्रशासनस्य प्रतिनिधयः, मुख्यसचिवाः, समेषां राज्यानां केन्द्रशासित- प्रदेशानाञ्च अधिकारिणः अस्मिन् सम्मेलने सम्मिलिताः भवन्ति। सम्मेलनस्यास्य ध्येयं भवति 'जीवन-यापने सुगमतेति। यत्र उपविषयत्वेन वर्षेऽस्मिन् पञ्चबिन्दवः सन्निभूषणः, विद्युतव्यवस्था, पेयजलम्, स्वास्थ्यः, विद्यालयीय शिक्षा च। सम्मेलनेऽस्मिन् प्रधानमन्त्री विश्वकर्मा-योजना, प्रधानमन्त्री स्वनिधि-योजना इत्येतयोः विषययोः अपि विचारविमर्शं विधास्यते।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नवदिल्ल्यां मुख्यसचिवानां राष्ट्रियसम्मेलनस्य अध्यक्षतां करोति। त्रिदिवसीय-सम्मेलनमिदम् ईदृशं तृतीयं सम्मेलनमस्ति। प्रथमं सम्मेलनं द्वाविंशत्युत्तर-द्विसहस्रतम-वर्षस्य जूनमासे धर्मशालायाम्, द्वितीयञ्च सम्मेलनम् अस्यैव वर्षस्य जनवरीमासे दिल्लीं समायोजितमासीत्। सहकारी-संघवादस्य क्रियान्वयन- सम्बन्धितं

वैष्णो देवी यात्रा- वर्षे षण्णवति- लक्षाधिकाः तीर्थयात्रिणः समागताः

जम्मू क्षेत्रस्य रियासीजनपदान्तर्गतस्य कटरा नगरस्य त्रिकुटापर्वतमालायां स्थितायाः देवीवैष्णव्याः पवित्रगुहामिन्दिरे वर्षेऽस्मिन् षण्णवतिलक्षाधिकाः तीर्थयात्रिणः समागताः, यद्धि विगतदशवर्षेषु सर्वाधिकमस्ति। संख्यादृष्ट्या इतः पूर्वं एककोटितोऽप्यधिकाः श्रद्धालवः द्वादशोत्तरद्विसहस्रमवर्षे अत्र सम्प्राप्ताः आसन्।



शिक्षामन्त्री धर्मेन्द्रप्रधानः- प्रधानमन्त्रिणः नेतृत्वे जम्मू-कश्मीरे बहुपक्षीय-विकासः अभवत्

केन्द्रीयमन्त्री धर्मेन्द्रप्रधानः उक्तवान् यत् प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्र मोदिनः नेतृत्वे जम्मू-कश्मीरे बहुपक्षीय-विकासः भवति। सः अवदत्, नूतनाः शिक्षासंस्थाः उद्घाटयन्ते, विद्यालयीया शिक्षा प्रोत्साहनं प्राप्नोति। केन्द्रीयमन्त्रिणा उक्तं यत्, पूर्वं सप्तत्यधिकत्रिशतम् अनुच्छेद इत्यस्मात् कारणात् जम्मू-कश्मीर-आरक्षणम्, प्रत्यक्षलाभहस्तांतरणम् इत्याद्यः सौविध्यानि न प्राप्यन्ते स्म, सप्तत्यधिकत्रिशतम् अनुच्छेद इत्यस्य निरसनानन्तरं एतानि सर्वाणि साहाय्यानि केनापि मध्यस्थेन विनैव प्रौद्योगिक्याः माध्यमेन एव प्राप्यन्ते। श्रीप्रधानः अवदत् यत् जम्मू-कश्मीरस्य समाजः जागरूकः सशक्तश्च जायते। पूर्वं जम्मूनगरस्य IIM इत्यत्र संकायं छात्राञ्च सम्बोधयता केन्द्रीयमन्त्रिणा विकसितभारत सप्तचत्वारिंशत् अधिकं द्विसहस्रतमेत्यस्य उपक्रमस्य विस्तृतं विवरणं प्रस्तुतम्। सः प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः शासनदर्शनस्य, निर्धन-निर्बलानाम् च उत्थानपरकस्य दृष्टिकोणस्य, सबका साथ सबका विकास इत्यस्य, मातृभाषायां शिक्षा-प्रदानस्य, भारतीयतायाः गौरवं, आत्मविश्वासं च वर्धयितुं आवश्यकतायाः उल्लेखं कृतवान्। केन्द्रीयशिक्षामन्त्रिणा उक्तं यत् चतुर्दशाधिक द्वि सहस्र तम-वर्षस्यानन्तरं भारते तीव्रगत्या परिवर्तनम् आगतमिति ।



सुभाषितम्

योजनानां सहस्रं तु शनैर्गच्छेत् पिपीलिका। आगच्छन् वैनतेयोऽपि पदमेकं न गच्छति॥

भावार्थ - यदि चींटी चल पडी तो धीरे धीरे वह एक हजार योजन भी चल सकती है। परन्तु यदि गरुड जगह से नहीं हिला तो वह एक पग भी आगे नहीं बढ़ सकता।

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वेन याचिता प्रत्याशीनां सूची, प्रत्याशिनः कृते अपि पृथक् सर्वेक्षणं भविष्यति



कार्यकर्तृणां च भावं मापयिष्यति। केवलं सः एव व्यक्तिः अभ्यर्थी भविष्यति, यस्य समर्थनस्य आधारः अस्ति, यस्य विजयस्य क्षमता च अस्ति।

सर्वकार-सङ्गठनं प्रति एकतायाः पाठः पाठितः

काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वेन अपि सभायां सर्वकाराय, संस्थायाः च एकतायाः पाठः शिक्षितः। उक्तं यत् चतुर्णां आसनानां विजयः तयोः मध्ये उत्तमसमन्वयेन एव प्राप्तुं शक्यते। सः राज्यनेतृभ्यः अपि परस्परं मतभेदं त्यक्त्वा दलस्य सामर्थ्यार्थं कार्यं कर्तुं परामर्शं दत्तवान्।

काङ्ग्रेसः एव राज्यस्य चतुर्णां लोकसभायाः आसनानां निर्वाचनं करिष्यति। अत्र भारतगठबन्धनेन सह आसनानां सहमतिः न भविष्यति।

निगममण्डलेषु सामान्यनिर्वाचनात् पूर्व नियुक्तेः निर्देशाः

काङ्ग्रेसशीर्षनेतृत्वेन अपि शीघ्रमेव बोर्ड-निगमेषु नियुक्तिः कर्तुं सर्वकाराय निर्देशः दत्तः। केन्द्रीयनेतारः अवदन् यत् पूर्वमेव नियुक्तयः कर्तुं एकवर्षस्य विलम्बः अभवत्। लोकसभानिर्वाचनपर्यन्तं एषः विषयः लम्बितः न भवेत्। नियुक्तिषु संस्थायाः प्रति समर्पितानां सक्रियकार्यकर्तृणां प्राधान्यं दातुं स्पष्टः सन्देशः अपि दत्तः।

नवनियुक्तौ मन्त्रिद्वयं शीघ्रं विभागानां आवंटनं, असन्तुष्टान् नेतृन् च सह नेतृम् इति पाठः अपि पाठितः। चतुर्णां आसनानां विजयाय कोऽपि शिलाखण्डः अविवर्तितः न त्यजन्तु। यदि कोऽपि नेता सर्वकाराद् वा सङ्घटात् वा क्रुद्धः अस्ति तर्हि तस्य वचनं शृणुत, समाधानं च अन्विष्यताम्। समूहवादस्य स्थानं न भवेत्।

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

राज्ये लोकसभानिर्वाचनस्य प्रत्याशिनः निर्णयार्थं काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वेन प्रत्याशीनां सूचीं याचिता अस्ति। शीघ्रमेव दलस्य प्रत्याशीनां निर्णयस्य आग्रहेन शीर्षनेतृत्वेन राज्यस्य काङ्ग्रेसनेतृभ्यः शीघ्रमेव स्वस्तरस्य सम्भावित-विजयी प्रत्याशीनां चयनं कृत्वा सूचीं प्रेषयितुं निर्देशः दत्तः। प्रत्याशीनां चयनात् पूर्व सर्वेक्षणं कर्तुम् अपि दलेन निर्णयः कृतः।

नवदेहल्यां काङ्ग्रेसस्य राष्ट्रियाध्यक्षः मल्लिकार्जुनखड्गे पूर्वाध्यक्षः राहुलगान्धी च हिमाचलस्य काङ्ग्रेसनेतृभिः सह निर्वाचनसम्बद्धं समागमं कृतवन्तौ। राज्यसर्वकारस्य योजनाः परस्परसमन्वयद्वारा जनसामान्यं प्रति नेतृम् अपि निर्देशाः दत्ताः। खड्गे, राहुलगान्धी, सङ्घटनमहासचिव केसी वेणुगोपालः, प्रदेशप्रभारी राजीवशुक्लः हिमाचलस्य ३३ नेतृभिः सह गोष्ठीं कृत्वा हमीरपुरस्य संसदीयपदं बहुकालात् पराजयते इति उक्तवन्तः।

काङ्गड़ा-शिमलाक्षेत्रयोः अपि क्रमशः त्रिषु निर्वाचनेषु पराजितः अस्ति। पुरातनदोषाः पुनः पुनः न भविष्यन्ति। दलं सर्वेक्षणं कृत्वा प्रत्याशीनां चयनसम्बद्धे जनस्य

पञ्च भारतीय-प्रशासनिक-सेवाया (आईएएस) अधिकारिभ्यः दत्तम् अतिकालवेतनम्, अमित कश्यपः सेवानिवृत्तेः त्रिदिवसपूर्वं सचिवः अभवत्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण पञ्चभ्यः भारतीय- प्रशासनिक-सेवायाः (IAS) अधिकारिभ्यः अतिकालवेतनम् (सुपर टाइमस्केल) दत्तम्। एतेन सह अधुना एतेषां भारतीय-प्रशासनिक- सेवायाः (IAS) अधिकारिणां सचिवपदं प्राप्तम्। पर्यटननिगमस्य प्रबन्धनिदेशकः अमित कश्यपः सेवानिवृत्तेः त्रिदिवसपूर्वं सचिवः अभवत्। अमित कश्यपः ३१ दिसम्बर दिनाङ्के सेवानिवृत्तः भवितुम् अर्हति। एतेषां अतिरिक्तं कदमसन्दीपबसन्तः, आशीषसिंहमारः, राजेश शर्मा, राखिल काहलौं च सचिवपदं प्राप्तवन्तः।



हिमाचले पञ्जाबस्य अमृत गिल इत्यस्यै महदुत्तरदायित्वम्, लोकसभानिर्वाचनाय काङ्ग्रेसेन संचारसमन्वयिका नियुक्ता

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रतिनिधिः।

कार्यालयीयः

अखिलभारतीयकाङ्ग्रेससमित्या पञ्जाबप्रान्तस्य अमृतगिलवर्या लोकसभानिर्वाचनार्थं हिमाचलप्रदेशस्य संचारसमन्वयकरूपेण नियुक्ता। अमृतगिल अग्रिमे लोकसभानिर्वाचने मीडिया एवं संचारगतिविधिनां सुष्ठसंचालनाय अखिलभारतीय काङ्ग्रेससमित्याः (एआईसीसी), राज्यकाङ्ग्रेससमित्याः (पीसीसी) च मध्ये संचाररूपेण कार्यं करिष्यति।



काङ्ग्रेसेन हिमाचले वर्धिता महार्घता, सत्तां प्राप्य करं वर्धितम्- अनुरागठाकुरः



हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

केन्द्रीयमन्त्री अनुरागठाकुरः उक्तवान् यत् राज्ये काङ्ग्रेससर्वकारस्य सत्तां प्राप्तेः अनन्तरं महार्घता वर्धिता। काङ्ग्रेसस्य सत्तां प्राप्तमात्रेण राज्यस्य सामान्यजनानाम् आश्रयं दातुं स्थाने वाहन-ईंधनयोः (पेट्रोल-डीजलयोः) करम् द्विगुणं वर्धितम्। राज्ये तीव्रविपदि तैलस्य मूल्यं वर्धितम्। पाषाणमर्दकाः निरुद्धाः आसन् येन निर्माणसामग्रीणां मूल्यानि अपि वर्धन्ते स्म। १४ जनवरीतः आरभ्य राहुलगान्धिनः भ्रमणस्य विषये खननं कृत्वा केन्द्रीयमन्त्री अवदत् यत् यदा काङ्ग्रेसः सत्तायां आसीत् तदा काश्मीरीपण्डितेभ्यः न्यायं दातुं सर्वथा असफलः अभवत्। निर्वाचने पराजयानन्तरं काङ्ग्रेसः अधुना जाति- सम्प्रदाय- रेखाभिः समाजस्य विभाजनार्थं कार्यं कुर्वन् अस्ति। राममन्दिरस्य उद्घाटनार्थं निमन्त्रणं न प्राप्तम् इति प्रतिपक्षनेतारः प्रतिहत्य आमन्त्रणसमित्या सर्वेषां जनानां कृते आमन्त्रणपत्राणि प्रेषितानि इति अवदन्। परन्तु विपक्षजनाः तानि आमन्त्रणानि अस्वीकुर्वन्ति। विपक्षं प्रति प्रहारं कृत्वा सः अवदत् यत् ये राममन्दिरस्य विरोधं कुर्वन्ति, मन्दिरस्य निर्माणस्य तिथिं च याचन्ते, तैः जनवरीमासे २२ दिनाङ्कं स्मर्तव्याः। अस्मिन् दिने मन्दिरस्य प्राणप्रतिष्ठानन्तरं विश्वस्य कोटिशः जनाः दर्शनार्थं आगमिष्यन्ति। अधुना रामलाला विताने न अपितु मन्दिरे एव निवसति।

हिमाचलं २५ आपदाभिः परिपूर्णम् अस्ति; केन्द्रस्य अलर्ट, राज्यस्य ३२ प्रतिशतं क्षेत्र-५ मध्ये पतति



केन्द्रसर्वकारेण हिमाचलं विपत्तेः वर्धमानस्य संकटस्य विषये सचेष्टितं कृतम् अस्ति। केन्द्रसर्वकारेण प्रेषिते प्रतिवेदने कुलम् ३३ भिन्नासु आपदासु २५ राज्ये एव वर्तन्ते इति उक्तम् अस्ति। भौगोलिकदृष्ट्या राज्यस्य प्रायः ३२ प्रतिशतं भागः भूकम्पस्य कृते सर्वाधिकं संवेदनशीलं क्षेत्र-५ मध्ये पतति, शेषं क्षेत्रं चतुर्थे पतति। एतदतिरिक्तं भूकम्पः, भूस्खलनं, जलप्लावनम्, हिमस्खलनं, अनावृष्टिः च इत्यादीनां विविधानां प्राकृतिक आपदानां कृते राज्यं दुर्बलं घोषितम् अस्ति। वर्षाक्रतौ राज्यस्य भयंकरं आपदं सम्मुखीभवितव्यम् इति उल्लेखनीयम्। एतदतिरिक्तं राज्ये नियमितान्तरेण भूकम्पाः अपि भवन्ति। भूकम्पजोखिमक्षेत्रे ३२ प्रतिशतं भौगोलिकक्षेत्रं अत्यन्तं क्षतिजोखिमक्षेत्रे-५ पतति, शेषक्षेत्रं तु क्षेत्रे-४ पतति अवकाशप्राप्ताः कार्यकारी अभियंताः पर्वतीयक्षेत्रेषु सुरक्षितनिर्माणस्य प्रवर्धनार्थं स्वभूमिकां निर्वहन्ति।

चम्बाजनपदस्य जिला शिक्षा एवं प्रशिक्षणसंस्थाने सेवारतानां संस्कृतशिक्षकाणां प्रशिक्षणकार्यशालायाः द्वितीयदिवसे शिक्षकैः अधिगतानि भाषाकौशलानि

हिमसंस्कृतवार्ता:- कामेश्वर शर्मा>

समग्रशिक्षाहिमाचलप्रदेशद्वारा शिक्षायां गुणात्मकोन्नयनाय भिन्न-भिन्नानां विषयाणां मापाङ्कनं सज्जीकृत्य प्रशिक्षणं कार्यते। यस्मिन् क्रमे प्रदेशे सेवारतानां संस्कृतशिक्षकाणां राज्यस्तरीयस्रोतव्यक्तीनां कार्यशाला चम्बाजनपदस्य जिला शिक्षा एवं प्रशिक्षणसंस्थाने प्रचलति। यस्मिन् भिन्न-भिन्नेभ्यः जनपदेभ्यः समागताः ६० शिक्षकाः प्रशिक्षणं प्राप्नुवन्ति। कार्यशालेयं २७ दिसम्बरतः ३१ दिसम्बरयावत् प्रचलिष्यति। कार्यशालायाः सत्राणां संयोजनं डॉ मनोजशैलः कृतवान्। कार्यशालायाः द्वितीयदिवसे शिक्षकैः भाषायाः कौशलानि अधिगतानि। प्रतिदिनं कार्यशाला प्रार्थना द्वारा आरभते। सर्वप्रथमं प्रातः कांगड़ा-चम्बा जनपदयोः शिक्षकाः प्रार्थनां कृतवन्तः।

श्रवणकौशलम्-

तत्पश्चात् प्रथमसत्रे देवर्षिः अगस्त्यः चतुर्षु भाषाकौशलेषु श्रवणकौशलोपरि विस्तरेण प्रतिपादितवान्। भाषाशिक्षणे अवगमने च श्रवणस्य विशेषमहत्त्वम् अस्ति। यतोहि सुश्रवणादेव बालः सूक्ष्मान् शब्दभेदान् अवगन्तुं शक्नोति। अन्येषां

भाषाकौशलानां विकासाय श्रवणकौशलं मुख्यभूतं वर्तते। श्रवणेन शब्दानां सूक्ष्मभेदानाम् अभिज्ञानक्षमता विकसिता भवति।

भाषणकौशलम्-

अनन्तरं डॉ. कमलकान्तः द्वितीयसत्रे भाषणकौशलस्य उपादेयतां प्रतिपादयन् यत् भाषाशिक्षणस्य आधारः भाषणकौशलं वर्तते। दैनन्दिनजीवने सर्वाणि कार्याणि केवलं भाषणकौशलस्य आधारेण सम्भवन्ति। भाषणकौशलेन छात्राः भाषायां प्रवाहं निपुणतां च अर्जयन्ति। छात्राणां व्यक्तित्वं भाषणकौशलस्य माध्यमेन विकसितं भवति, यतः ते प्रत्येकं तथ्यं संक्षेपेण प्रभावीरूपेण च प्रस्तोतुं समर्थाः भवन्ति।

पठनकौशलम्-

तृतीयसत्रे आचार्यः ललितशर्मा पठनकौशलस्य महत्त्वं प्रतिपादयन् अकथयत् यत् जीवनस्य प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे पठनस्य आवश्यकता वर्तते। शिक्षाप्राप्त्यर्थं पठनं सहायकं भवति। पठनकौशलं ज्ञानप्राप्तेः साधनम् अस्ति। पठनस्य एकमुद्देश्यं वर्तते यत् छात्राः पठितस्य अर्थम् अवगत्य अन्येभ्यः अपि व्याख्यातुम् अर्हन्ति।



लेखनकौशलम्-

अन्तिमे सत्रे डॉ. अमित शर्मा, डॉ. शिवकुमारश्च लेखनकौशलोपरि व्याख्यानां दत्तवन्तौ। भाषाविशेषस्य लिप्यात्मकैः प्रयोगैः भाषायाः टङ्कनं लेखनं च लेखनकौशलस्य पर्यायः भवति। लेखनकौशलस्य विकासेन छात्राणां ज्ञानक्षेत्रं विस्तृतं भवति। ते पाठ्यपुस्तकाधारितैः विषयैः लेखनस्य प्रकाराणां लेखकानाम् अन्तर्निहितविचाराणां ज्ञानं प्राप्नोति। मध्याह्न-भोजनानन्तरं हंसराजः संस्कृतपाठ्यपुस्तकस्य गीतस्य गायनं कृत्वा सत्रस्य प्रारम्भं कृतवान्।

संस्कृतप्रतियोगितासु श्रीवेदमहाविद्यालयः ऋषिकेशः द्वारा सम्प्राप्तः सर्वोत्तमविद्यालयपुरस्कारः, चलवैजयन्तीपुरस्कारश्च

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिवा शर्मा

विगतदिने उत्तराखण्डस्य श्रीदर्शन- संस्कृत- महाविद्यालयस्य वार्षिककार्यक्रमे आयोजितासु विविधप्रतियोगितासु श्रीवेदमहाविद्यालयस्य ऋषिकेशस्य वरिष्ठकनिष्ठवर्गस्य छात्रैः श्रेष्ठप्रदर्शनं कृतम्। तत्र वरिष्ठवर्गे सूत्रान्त्याक्षरीप्रतियोगितायां प्रथमपुरस्कारः, योगेश चमोली, ऋषभ बहुगुणा, प्रियंशु सेमवालः आयुष बहुगुणा, मयङ्क पन्तश्च प्राप्तवन्तः। श्लोकान्त्याक्षरीप्रतियोगितायां प्रथमपुरस्कारः मनीष रायलः, आयुष कोठारी, शिवसागर नौटियालः, वैभवपाठकः, केशव उनियालश्च प्राप्तवन्तः। चित्रकलाप्रतियोगितायां प्रथमः तृतीयपुरस्कारश्च सूरज बिजलवानः, दीपेश उनियालश्च प्राप्तवन्तौ।

सान्त्वनापुरस्कारः अभिषेकजोशी प्राप्तवान्। श्लोकोच्चारणप्रतियोगितायां तृतीयपुरस्कारः आयुषकोठारी प्राप्तवान्।

शिखाप्रतियोगितायां द्वितीयः तृतीयः सान्त्वनापुरस्कारश्च प्रशान्त उनियालः दीपेश उनियालः, मयंक पन्तश्च प्राप्तवन्तः। शंखवादे द्वितीयपुरस्कारः सांत्वनापुरस्कारश्च मनीष नौटियालः वैभव पाठकश्च प्राप्तवन्तौ।

कनिष्ठवर्गे- सूत्रान्त्याक्षरीप्रतियोगितायामपि द्वितीयपुरस्कारः दीपंशु सती, अभिनव उनियालः अभिषेक नौटियालः, शुभमडिमरी, प्रियांशुभट्टश्च लब्धवन्तः। श्लोकान्त्याक्षरीप्रतियोगितायां प्रथमपुरस्कारः अभिषेक उनियालः आदित्य रायलः, नितेश सेमवालः, शुभम जोशी, देवराज उपाध्यायश्च प्राप्तवन्तः।



चित्रकलाप्रतियोगितायां प्रथमः द्वितीयपुरस्कारश्च अङ्कित सेमाल्टी, दिव्यांशु बहुगुणा च प्राप्तवन्तौ। शिखाप्रतियोगितायां प्रथमपुरस्कारः भागीरथगिरी प्राप्तवान्। सामान्यज्ञानप्रतियोगितायां विशेषपुरस्कारः शुभम डिमरी, देवराज उपाध्यायश्च प्राप्तवन्तौ। शङ्खवादे द्वितीयः तृतीयपुरस्कारश्च आर्य जोशी, आदित्य रायलश्च प्राप्तवन्तौ। अवसरेऽस्मिन् विद्यालयस्य प्रधानाध्यापकः कृष्णप्रसाद उनियालः प्रबन्धकः रविन्द्रकिशोरशास्त्री सुनीलदत्त विजलवानः, सङ्गीता जेटुडी, विपिन उनियालः, डॉ. अजीत प्रकाश नवानी, दीपक कोठरी सर्वैः छात्राणाम् उज्ज्वलभविष्याय सहर्षं शुभकामनाः प्रदत्ताः। प्रधानाचार्येण दर्शनसंस्कृतमहाविद्यालयाय अस्य आयोजनस्य कृते धन्यवादः प्रकटितः।

"वीरबालदिवसस्य आयोजनम्"



हिमसंस्कृतवार्ता:- झोपाख्यो रविरञ्जनः

बिहारप्रान्तस्य राजधानीपाटलीपुत्रमध्येऽवस्थिते परसाबाजारनाम्नि प्रसिद्धश्रेत्रे डीएवीविद्यालये यशस्विनां तेजस्विनां लब्धप्रतिष्ठितानां ख्यातिलब्धानां शिक्षाविदां कृतभूरिपरश्रमाणाम् अनेकग्रन्थग्रन्थिनाम् आदरणीयानां मनोजकुमारझावर्यानां कुशलनेतृत्वे "भारतस्य प्रधानमन्त्रीमाननीयानां नरेन्द्रमोदीमहाशयानाम् आह्वाने" विगतभौमवासरे वीरबालदिवसस्य आयोजनमभूदिति। अस्यायोजनस्योद्देश्यं वर्तते यत् सिक्खसमुदायानां दशमगुरुणां गुरुगोविन्दसिंहमहापुरुषाणां बाबाजोरावरसिंहः बाबाफतेहसिंहश्च त्यागबलिदानविषये विद्यालयीयान् छात्रान् ज्ञानवर्धनम्। दिसम्बरमासे षड्विंशति (26) दिनाङ्के 1704 तमे आङ्गलाब्दीये वर्षे उभौ द्वौ बाबाजोरावरसिंहबाबाफतेहसिंहौ धर्मस्य रक्षणार्थं स्वात्मनः आहुतिं दत्तवन्तौ। तेषामुपलक्ष्ये विद्यालयीयानां छात्राणां द्वारा अनेके कार्यक्रमाः आयोजिताः, अस्मिन् महत्वपूर्णविषये भाषाविद्विः प्राचार्यमनोजकुमारझावर्यैः विस्तरेण सभां सम्बोधिताः। अस्य कार्यक्रमस्य साफल्याय सरिताकुमारीसिंहः, रजनी पाठकः, दीपेन्द्र मिश्रा, राजीव पाण्डेयः रविरञ्जन सिंहश्च संलग्नाः आसन्। अन्ते कार्यक्रमस्य समापनं संस्कृतविभागीयशिक्षकैः शान्तिपाठद्वारा अभूदिति।

मध्यप्रदेशदुर्घटना- मार्गदुर्घटनायां न्यूनातिन्यूनाः द्वादशजनाः मृताः



मध्यप्रदेशे मार्गदुर्घटनायां न्यूनातिन्यूनाः द्वादशजनाः मृताः, चतुर्दशजनाश्च गंभीरतया दग्धाः सन्ति। गुनाजनपदस्य जनपदचिकित्सालये व्रणिताः उपचाराधीनाः सन्ति। दुर्घटनेयं बसयान-अवकरवाहनयोर्मध्ये सञ्जाता, यत्र अग्रिकाण्डोऽपि अजायत। विषयेऽस्मिन् राष्ट्रपतिप्रधानमन्त्रिभ्यां शोकसंवेदना प्रकटिता। तस्मिन् लोकयाने प्रायशः त्रिंशत् यात्रिणः आसन्। प्रधानमन्त्रिणा क्षेत्रीयप्रशासनं राज्यप्रशासनञ्च व्रणितानां यथाशक्तिसहयोगभ्यः दिनिर्देशाः प्रख्यापिताः सन्ति।

जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्

जीवने वैभवं प्राप्य मूढो नरो,
नेश्वरे श्रद्धातीह धर्मोऽपि नो।
आत्मदर्पान्वितो भूतले वै भ्रमज्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥१॥
दीनहीनं जनं सेवते नो कदा,
दानपुण्येऽपि नैवास्ति पूर्णा रुचिः।
वित्तसम्पादनार्थं सदा चिन्तयज्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥२॥
सेवते नैव सत्यं शिवं सुन्दरं
रूप्यकं हीश्वरं भाति तं केवलम्।
सर्वदा जीवनेऽन्यायमार्गे चलन्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥३॥
पूर्वजानां विसृज्य स्वधर्मं हृदा,
मानसे लज्जते मन्दधी नो कदा।
केवलं पापकार्ये मनो धारयन् जीवनं
जीवति श्यामलं किन्न तद्॥४॥

सः स्वयं श्रेष्ठतां ख्यापयन्नात्मनस्
तुङ्गमञ्चेऽपि जिहेति नो मानसे।
अर्धकुम्भो यथा घोषमाणस्सदा,
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥५॥
निर्धनैस्सश्रमं जीविका चालिता,
नैव तस्माद् वृथा ह्यामयो जायते।
वित्तवान्नामयं सर्वदा संवहन्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥६॥

सुश्रमी साहसी मानवः सर्वदा,
सूर्यवद्भासते मानवानां व्रजे।
वित्तवान् हा! विना सुश्रमं भक्षयन्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥७॥
द्रव्यलोभाज्जनान्निर्धनान् पीडयन्
बन्धुतां नाशयन् क्रूरतां दर्शयन्।
सर्वथा हा! मुधा पापपङ्के पतन्
जीवनं जीवति श्यामलं किन्न तद्॥८॥



प्रणेता महेशनारायणशास्त्री कुरेड़ा, टोङ्गा, राजस्थानम्

एकं, द्वे, त्रीणि -संथाली कथा



एकः धनिकः शक्तिशाली च राजा आसीत्। तस्य विश्वासः आसीत् यत् जगति तस्मात् अधिकः शक्तियुक्तः कोऽपि नास्ति इति। परन्तु सः एतस्य विषये कस्यचित् सह न सम्भाषितवान्। एकस्मिन् दिने सः जिज्ञासुः अभवत् यत् अन्ये जनाः तस्य मनसि किं

चलति इति ज्ञातुम् अर्हन्ति वा न वा इति। इति चिन्तयित्वा सः सर्वान् मन्त्रीन् कर्मचारीन् च सङ्गृह्य तस्य मनसि किं वर्तते इति अवगन्तुं पृष्ठवान्। बहवः मायाः रचितवन्तः, प्रयत्नं कृतवन्तः परन्तु न कश्चित् तं सन्तोषं दत्तवान्। तदा राजा दीवानं आज्ञापितवान् यत् सः मासाभ्यन्तरे एतादृशं बुद्धिमन्तं जनं अन्वेष्टयेत् यः तस्य विचारस्य अनुमानं कर्तुं शक्नुयात्। दीवानः सर्वत्र अन्वेष्टितवान्, परन्तु व्यर्थम्। मासः समाप्तः भवितुं प्रवृत्तः आसीत्, परन्तु तस्य परिणामः नासीत्। सः सर्वथा निराशः अभवत्, परन्तु तस्य एकाक्या कन्यया तस्य चिन्ता उपशमिता। तया उक्तं यत् सा तं योग्यं पुरुषम् अन्वेष्टयति। दीवानः अवदत्, "अस्तु, अहं पश्यामि यत् त्वं किं कर्तुं शक्नोसि!"

नियतदिने दीवानस्य कन्या पितुः पुरतः एकं युवां गोपालकं स्थापयति। अयं गोपालकः तस्य सेवकः आसीत्। सः पितरं राज्ञः समीपं नेतुम् अवदत्। दीवानः स्तब्धः अभवत्। परन्तु कन्या आग्रहं कृतवती यत् एषः मूर्खः गोपालकः तेषां सर्वाः समस्याः समाधास्यति इति। अन्यं विकल्पं न दृष्ट्वा दीवानः गोपालकं न्यायालयं नीतवान्।

राजा दरबारे दीवानं प्रतीक्षमाणः आसीत्। दीवानः गोपालं राज्ञः समक्षं उपस्थापयत्। उत्थाप्य नेत्रे गोपालः राजानं प्रति अपश्यत्। राजा एकं अङ्गुलीं उत्थापितवान्।

तस्य प्रतिक्रियारूपेण गोपालः अङ्गुलीद्वयं उत्थापितवान्। एतस्मिन् राजा अङ्गुलीत्रयं उत्थापितवान्। एतत् दृष्ट्वा गोपालः शिरः न्यस्य ततः पलायितुं प्रयत्नं कृतवान्। राजा उच्चैः हसति। सः एतादृशं चतुरं पुरुषं आनयितुं दीवानस्य पृष्ठभागे थपथप्य कृत्वा पुरस्कारवृष्टिं कृतवान्।

दीवानः चित्रं पश्यन् एव आसीत्। एषः मलिनव्यापारः तस्य कृते कार्यं न कृतवान्। सः राजानं प्रकाशयितुं आग्रहं कृतवान्।

राजा अवदत्- "एकं अङ्गुलीं उत्थापयित्वा अहं तं पृष्ठवान् यत् अहं परमशक्तिशाली अस्मि वा, अङ्गुलीद्वयं उत्थापयित्वा सः मां स्मारितवान् यत् मम इव शक्तिशाली ईश्वरः अस्ति, ततः अहं पृष्ठवान् यत् तृतीयः व्यक्तिः अस्ति वा इति। एतत् सः शिरः कम्पयित्वा अवदत् न। अयं मनुष्यः मम मनसः यथार्थतां ज्ञातवान्। अहं पूर्वं मन्ये यत् अहमेव शक्तिशाली अस्मि। सः मां ईश्वरस्य अस्तित्वं स्मारितवान्, परन्तु तृतीयस्य " सम्भावना न विचारिता अनेन।

न्यायालयः निरस्तः अभवत्। सर्वे स्वमार्गं गतवन्तः। रात्रौ दीवानः मूर्खगोपालकं पृष्ठवान् यत् सः राज्ञः हावभावात् किं ज्ञातवान्? किं च उत्तरं दत्तवान् इति?

गोपालः अवदत्, "प्रभो, मम मेषाः त्रीणि एव सन्ति। यदा त्वया मां राज्ञः समीपं नीतवान्, तदा सः मम एकं मेषं नेतुम् इच्छति इति अर्थः। सः एतादृशः महान् राजा अस्ति! अतः अहं तस्मै द्वौ दत्तवान्। अस्मिन् सः अङ्गुलीत्रयं दर्शितवान्। तस्य अर्थः अस्ति यत् सः मम तिस्रः अपि मेषाः ग्रहीतुं इच्छति। मया एतत् सर्वथा अनुचितं अनुभूतम्। अतः अहं ततः पलायितुं निर्णयं कृतवान्।

अर्जुनकपूरस्य चलचित्रम् अस्मिन् वर्षे केवलं १ लक्षम् अर्जितवान्, अधुना अर्जुनः खलनायकः भविष्यति



हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, मुम्बई।

अस्मिन् वर्षे केचन बॉलीवुड-चलचित्राणि सफलानि अभवन्। केचन ५०० कोटिरूप्यकाणि अर्जयित्वा सफलानि अभवन्, केचन १००० कोटिभ्यः अधिकम् अर्जयित्वा सफलानि अभवन्। परन्तु अस्मिन् वर्षे एतादृशम् एकं बॉलीवुड-चलचित्रमपि प्रदर्शितम् अस्ति, यत् केवलं १ लक्षं अर्जितवान्। वयं 'लेडी किलर' इति चलचित्रस्य विषये वदामः। अस्मिन् चलचित्रे बॉलीवुड-क्लबस्य प्रसिद्धाः अभिनेतारः अभिनेत्राः च सन्ति चेदपि अस्य चलचित्रस्य प्रदर्शनम् अतीव दुर्बलम् आसीत्। अस्मिन् चलचित्रे बॉलीवुड-तारकाः अर्जुनकपूरः, भूमि-पेडनेकरः च मुख्यभूमिकां निर्वहन्ति स्म। एतत् ज्ञात्वा आश्चर्यं भविष्यति यत् प्रथमदिने एव चलचित्रेण केवलं ३८ सहस्राणि अर्जितानि, आजीवनसङ्ग्रहः केवलं १ लक्षरूप्यकाणि एव अस्ति। अर्जुनकपूरस्य करियरस्य बृहत्तमं निष्फलम् इति एतत् चलचित्रं सिद्धम् अभवत्। परन्तु अस्य चलचित्रस्य कारणात् अर्जुनस्य करियरस्य परिवर्तनं न जातम्। अद्यत्वे अपि सः चलचित्रस्य प्रस्तावान् प्राप्नोति। प्राप्तसमाचारानुसारम् अर्जुनः शीघ्रमेव खलनायकस्य भूमिकायां दृश्यते। प्राप्तसमाचारानुसारं 'रोहित शेटी' इत्यस्य चलचित्रस्य 'सिंघम अगेन' इत्यस्य खलनायकस्य भूमिकायै अर्जुनकपूरः नियुक्तः अस्ति। परन्तु अर्जुनस्य भूमिकायाः विषये किमपि न प्रकाशितम्। अर्जुनः सम्प्रति अस्य चलचित्रस्य चित्रोत्तलनं कुर्वन् अस्ति। अधुना एव 'सिंघम अगेन' इत्यस्य चित्रोत्तलनतः अर्जुनकपूरस्य चित्रं वायरल अभवत्।

शेयरविपणौ सर्वकालिक-उच्चतायाः प्रवृत्तिः निरन्तरं वर्तते; सेन्सेक्सः ३७१ अंकैः, निफ्टी च २१७५० तः पारे गतः



हिमसंस्कृतवार्ता:- दिलीपः, नादौनम्

मासिकसमाप्तिदिने अपि गृहशेयरविपणौ सार्वकालिकम् उच्चतमतां प्राप्तुं प्रवृत्तिः निरन्तरं दृष्टा। वीरवासरे सेन्सेक्सः प्रथमवारं ७२,४१०.३८ अंकस्तरेण ३७१.९५ (०.५१%) अंकानां लाभेन सह स्थगितः अभवत्। अपरपक्षे निफ्टी प्रथमवारं १२३.९६ (०.५७%) अंकानाम् लाभेन २१,७७८.७० अंकैः समाप्तुं सफल अभवत्। क्रिसमस- अवकाशस्य कारणेन सोमवासरे शेयर-विपणौ व्यापारः नासीत् तदैव अस्मिन् सप्ताहस्य अयं तृतीयः दिवसः आसीत्।

डॉलरस्य विरुद्धं रुप्यके १७ पैसाः सुदृढता अभवत्। गुरुवासरे अन्तरबैङ्क विदेशीयविनिमयविपण्यां रुप्यकस्य मूल्यं डॉलरस्य विरुद्धे ८३.१७ रुप्यकेषु १७ पैसा लाभेन सह समाप्तम्।